

O eseeseega o itu tau ave taavale i Niu Sila

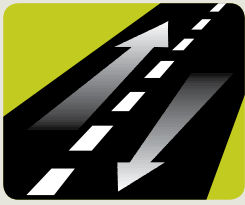
E iai nai mea atonu e te lē masani ai a o e aveina se taavale i Niu Sila. Mo se faataitaiga:

- matou te ave taavale i le itu agavale o le auala
- o se solitulafono le u'u o se telefoni feaveai ma faaaogā a o ave le taavale.

la mautinoa o loo saogalemu ma fiafia lau faigamalaga ma faamolemole ia faitau lenei tamai tusi a o lei aveina le taavale.

TAUSISI I LE ITU AGAVALE

Tausisi i **taimi uma** i le itu **agavale** a o alu lau taavale i luga o le auala. Afai o le itu taumatau e te aveina ai le taavale i lou atunuu, manatua ia tausisi i le itu agavale pe a e agai ane i le auala – e faigofie ona galo ia te oe le mea lea ua e iai!

TUU AVANOA I FETAULAIGA ALA

I tulaga masani, afai e te afe, e tuu muamua le avanoa i taavale uma na e lē o afe.

Faaaogā lau faailoilo i taimi uma e te afe ai.

AUA NE'I AFE I LE AGAVALE PE A OLA MOLĪ MŪMŪ

I Niu Sila atonu e te lē afe i le agavale i se fetaulaiga ala pe a ola molī mūmū.

Afai e afe i se fetaulaiga ala pe a ola molī faailoilo, ia tuu avanoa muamua i tagata o loo savalia le auala kolosi.

U'UINA O TELEFONI FEAVEAI

E lē tatau i avetaavale ona u'u ma faaaogā se telefoni feaveai a o ave le taavale, se'i vaganā pe afai e matuā lē o u'uina lava e ou lima, pe o pipii lelei i se vaega o le taavale – e seāseā e pa'i i ai, pe tago i ai mo na o sina taimi puupuu. E solitulafono foi le omiomi, faitau, pe lafo se feau (text) i le telefoni feaveai a o aveina le taavale.

TAIMI O FAIGAMALAGA

E faigofie ona manatu māmā i taimi o faigamalaga i totonu o Niu Sila.

E ono foliga vavalalata mai nofoaga i luga o pepa, ae atonu e vāiti atu auala o Niu Sila nai lo o auala ua e masani ai, e a'egā nisi auala ma e lē gata o motouei (motorways/freeways) ae iai foi auala pefu e lei faatāina.

Afai ua e lē lavā, e telē le avanoa e ono lavelave ai lau taavale. O nisi nei o faamanatu ina ia e mataala ai.

- la lava se malologa a o lei aveina le taavale i se malaga umi.
- la tailua itula ma tu le taavale e fai sau malologa.
- Afai e mafai, fesuisuia i oulua ma se isi tagata i le foouli.
- Aua le soona tausami ae toaga e inu le vai.
- Afai ua amata ona e tau tulemoe, faatu le taavale i se nofoaga saogalemu ma taumafai e fai sina moe puupuu pe ā ma le 40 minute.
- Afai ua e matuā vaivai lava, saili se nofoaga e te moe lelei ai seia aulia le aso e sosoo ai.

SAOASAOA E AVE AI LE TAAVALE

O faailoilo mo le saosasaoa faatapulaa e faailoa mai ai le saosasaoa e mafai ona e faimalaga ai. E iai taimi e manaomia ona faalemū ai lau taavale, e fua i tulaga o le auala, le tulaga o le tau, poo le pisi foi o le auala.

E eseese saosasaoa faatapulaa i vaega uma o le auala i Niu Sila – mataala i faailoilo mo saosasaoa faatapulaa.

E 100 kilomita i le itula le saosasaoa faatapulaa mo le tele o auala tetele i nuu i tua o Niu Sila, se'i vaganā o iai se faailoilo mo se saosasaoa e itiiti ifo. E masani lava o le saosasaoa faatapulaa mo motouei e 100 kilomita i le itula.

O le faailoilo lenei e ta'u atu ai le tapulaa o le saosasaoa e 100km/h i auala i nofoaga maotua, ae foliga mai e lē fetau le alu ai o se taavale i lena saosasaoa i le auala. Atonu e manaomia ona faalemu teisi ifo le alu o lau taavale.

I nofoaga tulalata i le taulaga, o le saosasaoa faatapulaa e masani ona iai e 50 kilomita i le itula se'i vaganā ua ese se isi mea e ta'u ai i le faailoilo.

FUSIPA'U MO LE SAOGALEMU

E tusa ai o le tulafono, o tagata uma o i totonu o le taavale e tatau ona faamau o latou fusipa'u mo le saogalemu poo nofoa faapitoa mo tamaiti – pe o nonofo i luma poo tua foi.

O tamaiti i lalo ifo o le lima tausaga le matutua e tatau ona faanofo mo lona saogalemu i se nofoa ua faamaonia faapitoa.

'AVA MALOSI MA FUALAAU FAASĀINA

Aua le inu 'ava malosi pe faaaogā fualaaau faasāina ma toe ave le taavale – e matuā faamalosia na tulafono i Niu Sila ma mamafa faasalaga.

MEA E MANAOMIA I LE LAISENE AVETAATAVALE

Ia e fealuai ma lou laisene avetaavale o loo aogā poo se pemita avetaavale faavaomalo e mafai ai ona avetaavale i se isi atunuu, i taimi uma e te aveina ai se taavale. Afai e lē o tusia i le gagana Peretania lou laisene mai lou atunuu poo lou pemita avetaavale faavaomalo, e tatau ona e feaveaia se faaliliuga faa-Peretania na tuuina atu e:

- se ofisa faaliliu ua aloaia i Niu Sila
- se sui faalemalo i le ofisa o le hai-komesina, amepasa poo le konesula, poo
- le pulega lea na avatua lou laisene mai lou atunuu (atonu e talia e avea ma faaliliuga, se pemita avetaavale faavaomalo).

Afai o iai sou laisene avetaavale o loo aogā mai lou atunuu, poo se pemita avetaavale faavaomalo, e mafai ona e aveina le taavale mo le umi e 12 masina, mai le aso na e taunuu ai i Niu Sila.

O taimi uma e te asiasi ai i Niu Sila, e mafai ona e avetaavale mo se isi 12 masina, pe afai lena o loo aogā pea lou laisene mai lou atunuu poo se pemita avetaavale faavaomalo, pe afai e lē silia ma le tausaga le umi e te nofo ai.

TIPIINA O ISI TAAVALE

O le tele o auala i Niu Sila, e tasi lava le laina (lane) e o ai taavale i itu auala taitasi, ae o nisi auala ua iai ni laina e faaaogā mo le pasia o se taavale i nisi taimi – e faato'ā faaaogā laina nei pe a mafai ona tipi se taavale. E lē tatau ona e kolosia se laina ua tosi lanu samasama, i lou itu i le ogatotonu pe a e fuafua e pasia se taavale, auā o le faailoilo lea e ta'u atu ai e matuā lamatia lena vaipanoa mo le tipi ai o se isi taavale.

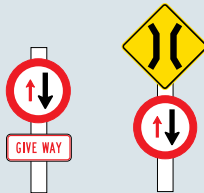
LE AUALA O LOO FEOAI AI FOI MA LE AUTIETIE UILA

E tutusa lava aiā tatau a le autietie uila ma i latou o loo aveina taavale, i auala a Niu Sila. Faaalu lemu le taavale i taimi uma pe afai o loo latalata atu ia i latou o loo tietie i uila, faalemu pe a pasia, ma pe afai foi o saogalemu, ma taumafai ia 1.5 mita le va o lau taavale ma le uila. Ia tele se taimi e fai ai lau faailoilo pe afai o le a e pasia le uila, ma ia faaavanoa le laina o le auala ua faatulaga mo uila.

AUALA LAUPAPA E TASI LE ITU AUALA

E iai nisi auala i Niu Sila o ni auala laupapa e tasi le itu auala, ma e tatau i taavale o loo faimalaga atu agai i le isi itu ona tuu avanoa i taavale o loo agai mai i le isi itu.

Soo se faailoilo i le pito i lalo o loo faaalua ai ua e latalata atu i se auala laupapa e tasi lona itu auala. Faalemu lau taavale ma siaki poo iai se taavale o sau i le isi itu.

O faailoilo nei e lua e ta'u mai ai e tatau ona e tuu avanoa i taavale o loo kolosi mai le isi itu o le auala laupapa.

O le faailoilo leni e ta'u mai ai e leai ni taavale o latalata mai ma e mafai ona e kolosi atu loa ma le faaeteete i le isi itu o le auala laupapa.

AVEINA O LE TAAVALE I LE TAU MĀLŪLŪ

Nofouta i le faailoilo leni e ta'u mai ai se vaega maseese o le auala, pe atonu o susū poo aisā – alu lemu ma aua ne'i faafuasei ona taofi tutū lau taavale.

O le kiona ma le aisa e atili ai ona iai i se tulaga lamatia i luga o auala, aemaise lava i luga o mafa o loo faataamilo i mauga. E masani lava ona tapena e kamupani mo taavale totogi, ni maea poo ni filifili e ave i le taavale pe afai e te ono fealuai i ni taimi faapena – ia faamautinoa ua e iloa faamau na maea a o e lei faaogāina le taavale.

MEAOLA E FEOAI I LE AUALA

Mataala i ni manu e ono agai ane i luga o le auala, aemaise lava i nofoaga i nuu i tua. A e vaai na meaola, faalemu lau taavale ae aua ne'i faae'eina lau pu – e ono faate'ia ai i latou. Atonu e tatau ona tu lau taavale, ae se'i toe o ese atu i tua, pe e te alualu lemu atu lava i o latou tua ma mulimuli i faatonuga a le tagata e ona le lafumanu.

AUALA PEFU E LEI FAATĀINA

Afai e mafai, ia alofia auala pefu e lei faatāina. Afai o manaomia ona agai atu lau taavale i na auala, ia manatua o nisi o na auala e matuā vāiti lava. Faalemu lau taavale ma ia toe faalemu atili pe a outou fetauti ma nisi taavale o agai mai, auā e mafai e le pefu ona nenefu ai lau vaai, ma ni maamaa ninii e ono fiti a'e ma ta'e ai le tioata tele o lau taavale.

PAKA I LUMA POO TUA O LE ISI TAAVALE (PARALLEL PARKING)

I Niu Sila, e mafai ona e sala tupe pe toso ese lau taavale pe a e paka i tua poo luma o le isi taavale i le itu sese o le auala. E faato'ā mafai ona e paka i se mea i le itu o loo faasolo atu ai taavale i lou itu o le auala (e pei o le itu agavale) se'i vaganā pe afai o se auala e na o le tasi lona itu auala (one-way street).

KOLOSI O LE AUALA O NOFOAAFI

E na o le 'afa o kolosi o auala o nofoaafi i Niu Sila, o loo iai ni faailoilo otomeki. Afai e emoemo mai molī mūmū, tu loa lau taavale, ma e faato'ā toe alu lava pe a uma le emoemo mai o molī.

O isi kolosi e iai na o laupapa faailoilo o loo tusia ai upu nei, Railway Crossing ma le Give Way, poo le Stop. Afai ua e iloa atu le faailoilo Stop i se kolosi i le auala o nofoaafi, ia tu loa lau taavale, ma faato'ā toe alu lava pe afai e lē o iai ni nofoaafi o lalata ane. Afai ua e iloa atu le faailoilo Give Way, alu alu lemu loa ma sauni e tu, ma faato'ā toe alu lava pe afai e lē o iai ni nofoaafi o lalata ane.

Afai e te fia moomia nisi faamatalaga, faafesootai le Ofisa o Fela'uaiga a Niu Sila. E mafai foi ona e faitauina le tusi tulafono o auala i Niu Sila, ua faailoa atu ai tulafono uma tau taavale i Niu Sila.

PE A FAAFESOOTA MAI MATOU

OFISA AUTŪ

50 Victoria Street
Private Bag 6995
Wellington
New Zealand
Tele: +64 4 894 5400
www.nzta.govt.nz

NUMERA TELEFONI VILI FUA

0800 108 809
(laiseneina o taavale)
0800 822 422
(faia o laisene avetaavale)